

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Marczingós László Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a dr. Sugár Balázs ügyvéd által képviselt alperes ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. október 31. napján kelt 18.G.43.943/2016/22. számú ítélete ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 100.000 (százezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, valamint külön felhívásra az államnak 324.000 (háromszázhuszonnégyezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

1.

A felperes módosított keresetében a perbeli kölcsönszerződés és az azt biztosító vételi jog érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek orvoslása körében a kölcsönszerződés ítélethozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását, az alperes 473.423 forint tőke és járulékainak visszafizetésére való kötelezését, a vételi jog alapításának kötelezettségére vonatkozó általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását kérte.

Elsődleges hivatkozása szerint az alperesnek a deviza nyilvántartásra vonatkozó konstrukciója olyan titkos fenntartás vagy rejtett indok, amely az Alkotmánybíróság 801/B/2002. AB határozata alapján a szerződéses szabadsággal való visszaélés tilalmába ütközik, és a kölcsönszerződés jóerkölsbe ütközés okán semmis. Másodlagosan állította, hogy a felek között a régi Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése alapján csak a forint kölcsönösszeg, a futamidő és az ügyleti kamat, illetőleg a havi törlesztőrészlet tárgyában jöhetett létre konszenzus figyelemmel arra, hogy az általános szerződési feltételek csak abban az esetben válnak a szerződés részévé, ha a régi Ptk. 205/B. §-ában foglaltakat az alperes bizonyítja. A fenti tartalommal létrejött szerződéses nyilatkozatokat a régi Hpt. 210. §-ának megszegésével nem foglalták írásba, amelynek okán a kölcsönszerződés semmis. Az érvénytelenség körében előadott harmadlagos érvelése szerint a kölcsönszerződésben a régi Hpt. 210. § (2) bekezdése alapján minden adóst terhelő költséget, terhet rögzíteni kellett volna, amelynek hiányában a szerződés nem jöhetett létre, ugyanakkor ezen hibát a régi Hpt. 213. § (1) bekezdése semmisségi okként jelöli meg. Előadta, hogy 2014. október 24-én szabadult kötelezettségei alól, ezért az ezt követően teljesített befizetésekkel az alperes jogalap nélkül gazdagodott. A vételi jog kikötése tisztességtelen, mert az a fogyasztó sakkban tartását célozta. Az alperes a vételi jog gyakorlásával a perbeli gépjárművet a forgalomból kivonhatja, amelynek eredményeképpen a fogyasztó felperesi pozícióba kerül és az okirattal szemben őt terheli a bizonyítási kötelezettség. Állította továbbá, hogy a kölcsönszerződés szerint az alperes indokolás nélkül gyakorolhatja felmondási jogát.

2.

Az alperes kérte a felperes keresetének elutasítását. Hivatkozása szerint a felek szerződéskötéskori szándéka kiterjedt az ügyleti kamat mértékére, a kamat meghatározásának módjára, a kamat fizetésére, a THM mértékére, a deviza alapúságra, a kölcsön mértékére és a futamidőre is. A felek között a kölcsönszerződés érvényesen létrejött, azt mindkét fél aláírta, a teljesítés éveken keresztül folyamatosan történt. A felek egyező akarattal aláírt szerződéséből annak tartalma megállapítható.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 578.000 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 243.000 forint eljárási illetéket.

3.1.

Határozatának indokolásában tényként állapította meg, hogy a felek 2008. június 25-én AA/0144/11178 iktatószámmon kölcsönszerződést és opciós szerződést kötöttek, amely szerint az alperes mint hitelező egy ... típusú gépjármű megvásárlásához 4.050.000 forint összegű, CHF-ben nyilvántartott kölcsönt nyújtott a felperes mint adós részére, aki 120 hónapon keresztül havi 41.382 forint megfizetését vállalta. A megállapodás a kölcsön jellegét változó törlesztésű, deviza alapú kölcsönként jelölte meg azzal, hogy a fizetési gyakoriság egy hónap, a folyósítási díj 0 forint, a törlesztőrészletek száma 120, a THM 4,99%, míg az ügyleti kamat 4,19%. A szerződés a törlesztő részletek számához kapcsolódóan rögzítette, hogy az fix törlesztésű, deviza alapú kölcsön esetén változhat. A megállapodást az alperes képviseletében a ... és Társa Kft. alkalmazottja írta alá.

A szerződés szerint a hitelező fogyasztási kölcsönt nyújtott az alperes részére, amelynek fedezete a szerződés I.4. pontjában meghatározott gépjármű volt. Az adós a kölcsöntartozást az I.5. pontban meghatározott gyakorisággal, a jóváhagyási értesítőben meghatározott esedékesség szerint volt köteles fizetni. A felek megállapodtak abban, hogy a kölcsön lejáratát a jóváhagyási értesítőben kerül meghatározásra figyelembe véve a I.5. pontban meghatározott havi törlesztőrészletek számát és az első törlesztőrészlet esedékességének időpontját. A 4. (helyesen II.4.) pont szerint fix törlesztésű, deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön lejáratát az Általános Szerződési Feltételek vonatkozó rendelkezései szerint változhat.

A szerződés 5. (helyesen II.5.) pontja rögzítette, hogy az érvényesen az aláírásával jön létre, hatályba lépésének feltétele a hitelező jóváhagyása. A felek a szerződésben foglalt ajánlatokhoz a szerződés hitelező által jóváhagyásáig vagy annak elutasításáig kötve vannak, attól az aláírást követő 15. napig minden további nyilatkozat nélkül mentesülnek, amennyiben a hitelező a szerződést addig az időpontig jóvá nem hagyja vagy el nem utasítja. A szerződés a felek minden további jognyilatkozata nélkül a jóváhagyási értesítőben – ami a szerződés részét képezi – foglalt tartalommal lép hatályba.

A szerződés III. pontja szerint a felek megállapodtak abban, hogy az adós a hitelező javára a I.4 pontban meghatározott gépjárműre vonatkozóan, a szerződés megkötésével öt éves határozott időtartamra, de legfeljebb a szerződésben foglalt adósi kötelezettség maradéktalan teljesítéséig vételi jogot enged. A hitelező vételi joga megszűnik, ha az adós a tartozását maradéktalanul teljesíti és ezt a tényt a hitelező írásban visszaigazolja. A III.2. pont rögzítette, hogy amennyiben a szerződés hatálya bármilyen okból megszűnik, a hitelező vételi jogát az adóshoz intézett írásbeli nyilatkozatával gyakorolja. Az adós a gépjárművet mint a kölcsön fedezetét a vételi nyilatkozat kézhezvételétől számított 24 órán belül köteles a vételi jog gyakorlásáról szóló nyilatkozatban meghatározott helyen a hitelező birtokába adni. A hitelező vételi nyilatkozatával egyidejűleg

megszűnik az adósnak a gépjárműhöz kapcsolódó tulajdon-, birtok- és használati joga. A hitelező a vételi joga gyakorlására a Ptk. 373. § (4) bekezdése alapján jogosult harmadik személyt, az MKB Lízing és Pénzügyi Zrt.-t kijelölni, aki vételi jogával abban az esetben élhet, ha a szerződés felmondásra került, és a hitelező a vételi jogával nem élt. Az adós tudomásul vette, hogy a gépjárművet a vételi jogra jogosult személyek közül annak köteles átadni, aki vele szemben eljár. A 4. (helyesen III.4.) pont szerint az adós a vételi jog gyakorlása esetén meghatalmazta a hitelezőt arra, hogy a gépkocsi jogi helyzetét érintő összes tartozása ügyében eljárjon az adóhivatal, az adóiroda vagy bármely önálló bírósági végrehajtó vagy megyei bírósági végrehajtó előtt.

A szerződés IV.3. pontja rögzítette, hogy az adós aláírásával tudomásul vette a forinttól eltérő devizanemben történő kölcsönfelvétel előre pontosan nem becsülhető deviza árfolyam és kamat kockázat felvállalására vonatkozó hitelezői tájékoztatást. E szerint a kölcsön futamideje alatt a nemzetközi és a forint piac változásától függően az árfolyam elmozdulások bármely előre nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben bekövetkezhetnek. Az árfolyamváltozás hatására – kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben – megemelkedhet a tőketartozás, valamint a törlesztőrészek forintban számított összege, illetve fix törlesztésű, deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamideje. A változó kamatozású kölcsön konstrukció esetében további kockázatot jelent az a körülmény, hogy a devizaárfolyam változásától függetlenül a kölcsön devizanemére irányadó nemzetközi pénzügyi kamatok is változhatnak, és a változás a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. A kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészek összegét, illetve fix törlesztésű, deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamidejét. Az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságteher kumulatív növekedését eredményezheti.

A kölcsönszerződés utolsó, az aláírások fölött rögzített záró rendelkezése szerint a felperes a szerződés aláírásával elismerte, hogy az Általános Szerződési Feltételeket, valamint az Üzletszabályzatot elolvasta, megértette és azok egy példányát átvette.

A felek között 2008. június 25-én létrejött opciós adásvételi szerződés szerint a felperes mint eladó a vevő javára a szerződés tárgyaként megjelölt perbeli gépjárműre vonatkozóan 5 éves határozott időtartamra, de legfeljebb a hivatkozott kölcsönszerződésben foglalt adósi kötelezettség maradéktalan teljesítéséig vételi jogot engedett. A szerződés szerint a vevő vételi jogát két együttes feltétel szünteti meg, egyrészt az eladó a kölcsönszerződés szerinti összes tartozását maradéktalanul teljesíti, másrészt ezt a tényt a vevő írásban visszaigazolja. A vételi jogot a vevő az eladóhoz intézett írásbeli nyilatkozattal gyakorolja, amit az eladóhoz címzett felmondólevélben, illetve egyéb küldeményben tehet meg. A vevő vételi nyilatkozatával egyidejűleg megszűnik az eladónak a gépjárműhöz kapcsolódó tulajdon-, birtok- és használati joga. A vevő vételi jogának gyakorlására a kölcsönszerződésben foglaltak szerint jogosult harmadik személyt kijelölni. Ha az eladó a gépjármű visszaszolgáltatási kötelezettségét határidőben nem teljesíti, úgy a vevő a gépjármű felkutatására és visszaszámraztatására jogosult harmadik személyt megbízni. Az eladó kijelentette, hogy a vevő előzetes írásbeli jóváhagyása nélkül végrehajtott értéknövelő beruházások ellenértékéről – amelyek az újraértékesítéskor a gépjárműben megvannak – a szerződés aláírásával lemond. A felek az opciós szerződés hatálybalépésének időpontját 2013. június 25-ében jelölték meg azzal, hogy amennyiben a hatálybalépés időpontját megelőzően a szerződés megszűnt, és a felek elszámoltak egymással, úgy az opciós szerződés nem lép hatályba. Az opciós adásvételi szerződés utolsó mondata szerint a felek a szerződést, a hozzá kapcsolódó mellékleteket – különös tekintettel a hivatkozott kölcsönszerződésre és az annak részét képező Általános Szerződési Feltételekre – elolvasták, közösen értelmezték, és mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag aláírták.

3.2.

Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában megállapította, hogy a felek között a régi Ptk. 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződés jött létre. Rögzítette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, mivel a felperes módosított keresetében azt állította, hogy a felek szóban, a kereskedőnek mint az alperes megbízottjának szerződéses ajánlatát követően kizárólag a kölcsön összegéről, az ügyleti kamat mértékéről, a havonta fizetendő törlesztőrészlet összegéről, a futamidő hosszáról, valamint az opciós vételi jog alkalmazásáról állapodtak meg. Ezzel szemben az alperes állította, hogy a felek írásban, a felperes által megjelölteken túl a kamat meghatározásának módjáról, a kamatfizetésről, a THM mértékéről, a deviza alapúságról is megállapodtak.

A régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésének felhívását követően rögzítette, hogy a felperes tényelőadására figyelemmel a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján őt terhelte a bizonyítási kötelezettség arra vonatkozóan, hogy a felek szerződési nyilatkozataikat szóban adták elő és a szóbeli ajánlattételt követően a szóbeli elfogadó nyilatkozat hatályosulásával a felek között a szerződés az általa állított tartalommal jött létre.

Az írásbeli kölcsönszerződés 5. (helyesen II. 5.) pontjából következően a felek szerződési nyilatkozatait az aláírt, így értelemszerűen írásba foglalt szerződés tartalmazza. A perbeli kölcsönszerződés írásbeli alakban való létrejöttét támasztja alá a Törökné Mondok Évának, a ... és Társa Kft. hitelügyintézőjének tanúvallomásában bemutatott szerződéskötési gyakorlat is, amely szerint az ügyfél és az értékesítő közötti tárgyalást követően az alperes által biztosított számítógépes program segítségével töltötték ki a szerződés adatait, majd a hitelkérelmet a tanú küldte meg az alperes részére, aki a megállapodás tartalmát valamilyen okirat visszaküldésével fogadta el. **L. P.** és **K. K. L.** tanúk szintén az adatok írásban való rögzítéséről és a szerződés aláírásáról tettek vallomást. Az elsőfokú bíróság az iratokhoz csatolt kölcsönszerződés alapján azt állapította meg, hogy abból a felek írásban tett szerződési nyilatkozatainak tartalma rekonstruálható, a perben arra vonatkozó adat, hogy szóban jött volna létre kölcsönszerződés, nem merült fel, amelyet kizár azon rendelkezés is, amely szerint a szerződés hatályosulásához az alperes hozzájáruló nyilatkozata szükséges, amely nyilatkozat megtételére a tanúvallomásokkal is alátámasztottan az írásbeli szerződési nyilatkozat megküldése alapján került sor.

Az iratokhoz csatolt, írásbeli alakban megkötött szerződés a felek szerződési nyilatkozatait rögzítette, amelynek értelmében a felek szerződéskötési akarata a szerződésben megjelölt kölcsönösszeg nyújtására és annak a szerződésben rögzített feltételek szerinti visszafizetésére terjedt ki, amely magában foglalta a kölcsön jellegét és a CHF devizanem alapján való elszámolását is. A felek akarata deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére irányult, ezért a feleknek a szerződéskötéskor semmiféle titkos fenntartása vagy rejtett indoka nem volt tetten érhető. Mindezek alapján a felek közötti szerződés a régi Hpt. 210. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően írásban jött létre és tartalma megfelelt a (2) bekezdésben rögzített rendelkezéseknek.

A régi Ptk. 205/B. § (1) bekezdésének felhívását követően kifejtette, hogy a felperes aláírásával elismerte, hogy az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot elolvasta, megértette és átvette, mely nyilatkozatára figyelemmel az alperes szerződéskötéskor hatályban lévő általános szerződési feltételei a perbeli szerződés részévé váltak, amely így megfelel a régi Hpt. 210. § (2) bekezdésében rögzített rendelkezéseknek.

Rámutatott arra is, hogy a bírói gyakorlat szerint önmagában a deviza alapon nyilvántartott hitel-

vagy kölcsönszerződés nem minősül jóerkölcsbe ütközőnek, valamint a deviza nyilvántartáson alapuló elszámolás a felek erre irányuló szerződéses nyilatkozatait rögzítő megállapodására figyelemmel nem ütközik a szerződéses szabadsággal való visszaélés tilalmába. Mivel a deviza alapú kölcsönszerződések nem tekinthetők a társadalmi értékítéletébe ütközőnek, ezért a perbeli szerződés semmissége jóerkölcsbe ütközés okán sem állapítható meg.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a felperesnek a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és a jogkövetkezmények levonása körében előterjesztett keresetét elutasította.

A régi Ptk. 205/A. §-ának, 209. § (1) és (3) bekezdésének, a 209/A. § (2) bekezdésének, valamint a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjának felhívását követően rögzítette, hogy a vételi jog alperes javára való kikötése a felperes hátrányára a bizonyítási terhet nem fordította meg, mivel a pénzügyi intézet vételi jogát kizárólag a szerződés megszűnésekor, a fogyasztó teljesítésének elmaradása esetén gyakorolhatja, ezért a Pp. 3. § (3) bekezdéséből eredően a vételi jog gyakorlása jogszerűségének bizonyítása az alperes kötelezettsége.

Megjegyezte azt is, hogy téves a felperes azon hivatkozása, miszerint az alperes a felmondás jogát indokolás nélkül gyakorolhatja, mivel az Általános Szerződési Feltételek I.10.1 pontja rögzíti a hitelező azonnali hatályú felmondás jogának – felsorolva a felmondási okokat – gyakorlására vonatkozó rendelkezéseket, valamint a I.10. pont rögzíti a szerződés megszűnésének további esetköreit is. Az opciós jog a felperesi tartozás biztosítékként szolgál, így nem tekinthető a fogyasztó sakkban tartását elősegítő rendelkezésnek, mivel szerződésszerű teljesítés esetén alkalmazásának feltételei nem állnak fenn. Minderre tekintettel a felek között létrejött kölcsönszerződés opciós szerződési rendelkezései nem tisztességtelen szerződési feltételek, ezért a szerződés részleges érvénytelensége nem áll fenn.

4.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte annak megváltoztatásával a keresetének megfelelő döntés meghozatalát.

4.1.

Az elsőfokú ítéletet törvénysértőnek, iratellenesnek, a bizonyítékok mérlegelését okszerűtlennek tartotta. Fellebbezésében ismertette a szerződés létrejöttével, a bírói pervezetéssel és döntéshozatallal, a fair eljáráshoz való joggal kapcsolatos álláspontját, amelynek alátámasztásaként jogtudományi és jogelméleti írásokat, az Alaptörvény rendelkezéseit és alkotmánybírói határozatokat idézett. Az elsőfokú eljárás során előadottakat fenntartva továbbra is állította, hogy a 6/2013. PJE határozat nem alkalmazható, mivel azt a Bszi. előírásait sértő módon, joggyakorlat-elemző csoport felállításának és véleményének hiányában hozta meg a Kúria. Utalt arra is, hogy nem minden kölcsönszerződés tartozik a DH törvények hatálya alá, és a kölcsönszerződések lehetnek a DH 1 törvény által megjelöltektől eltérő okból is semmisek.

4.2.

A fellebbezéssel támadott ítéletre vonatkozó konkrét érvelése szerint tévesen azonosította az elsőfokú bíróság a szerződést egy iktatószámmal, mivel a szerződés egy elvont jogi fogalom. Az okirat nem azonos a szerződéssel, a csatolt kölcsönszerződés egy dolog, amely csupán egy bizonyíték egy állított tény igazolására. Az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a szerződés tartalmával kapcsolatos felperesi tényállításokat miért tartotta valótlannak. A szerződés tartalmával kapcsolatos bizonyítási teherről való kioktatás is téves, mivel a felperesi tényállítás lényege nem arra irányult, hogy szóban vagy írásban jött-e létre a megállapodás, hanem hogy milyen szerződéses

feltételeket tárgyaltak meg egyedileg a felek és mit nem.

Utalt **Tné M. É.** tanúvallomására, aki bár a konkrét eseményekre nem emlékezett, akként fogalmazott, hogy a bankkölcsön feltételeiről nem volt tudomása. **L. P.** tanú sem emlékezett a részletekre, de arra igen, hogy az alperes ajánlatot adott a felperesnek egy kölcsönszerződés megkötésére, és azt is felidézte, hogy a hitelkonstrukciós ajánlatot az alperes készítette el, a képviselőt ellátó ügynöki cég azt csak kinyomtatta és odaadta az ügyfélnek, amely egyértelműen arra utal, hogy a felek személyes jelenléte mellett szóban kommunikáltak egymással. **K. K. L.** tanú is akként nyilatkozott, hogy a szerződést ajánlat megtétele és elfogadása hozta létre. Mindehhez képest az ítélet a tanúvallomások tartalma ellenére eltérő tényeket deklarált és azzal indokolta az elsőfokú bíróság a döntését, hogy a szerződés 5. pontjában rögzített rendelkezés alapján a felek szerződési nyilatkozatait az aláírt, írásba foglalt szerződés tartalmazza. Nem adott magyarázatot ugyanakkor arra, hogy a régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése, a 205/B. § (1) bekezdése, és a 213. § (1) bekezdése miért nem alkalmazandó, miért nem hoz létre szerződést a felek megállapodása és miért szerződést keletkeztető jogi tény az alperes jóváhagyó nyilatkozata, amikor ő maga a szerződő fél, csak jognyilatkozatát képviselőjén keresztül teszi meg. Amennyiben tehát az alperes tett egy ajánlatot és a címzett azt elfogadta, majd az elfogadását közölte az ajánlattevővel, akkor a szerződés létrejött és annak utólagos jóváhagyása logikailag kizárt. Mivel a kölcsönszerződés írásba foglalása a Hpt. 210. §-ának (1) bekezdése alapján kötelező, annak elmaradása semmisségi ok. Az eljáró bíróságnak tévedett az alapfogalmak tartalmát illetően és a fair eljárás sérelmét jelenti az, ha egy bíróság nem ismeri fel azt az egyszerű jogi tény, hogy a létrejött szerződés hatályosságához nem kell valamely fél további jóváhagyása, hiszen a jóváhagyás körében az alperes nem hatóság, a jóváhagyás nem érvényességi feltétel.

Iratellenesnek tartotta azt az ítéleti megállapítást, hogy az írásbeli alakban megkötött szerződés a felek szerződési nyilatkozatait rögzítette, illetőleg hogy a felek akaratára deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére irányult, és az tartalmazta a CHF devizanemben való elszámolást is, mivel bizonyította, hogy ajánlatot készítettek, amit közöltek a felperessel, aki azt elfogadta, így a szerződés létrejött. Az ajánlat elfogadásakor az írásbeliség hiánya pedig semmisségi okot jelent.

4.3.

Hangsúlyozta, hogy tényállítása az volt, hogy a meghatározott kölcsönösszeg 4.050.000 forint volt, amelyet az alperes tagadott és állítása szerint valamilyen deviza alapon számított ki egy CHF összeget, de azt a belső ellentmondást nem oldotta fel, hogy az ún. elszámolás kapcsán miért állított egy másik CHF összeget. Az elsőfokú bíróság nem értékelte azt sem, hogy a felek között volt-e értékállandósági kikötés vagy sem.

Érvelése szerint azt a jogállítást tette tényállításából fakadóan, hogy az összes terhet nem határozta meg a szerződés, amely annyit jelent, hogy a kereseti kérelmében megjelölt hatályossá nyilvánítás összege és az alperesi követelés különbözete az a teher, mely nem volt nevesített. Állítása szerint az Általános Szerződési Feltételek semmilyen adatot nem tartalmaznak azon feltételrendszer vonatkozásában, amely alapján megállapítható lenne, hogy mire vezethető vissza a két összeg különbözete. A másodfokú tárgyaláson e körben kifejezetten a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének a.) pontját jelölte meg érvénytelenségi okként. Az elsőfokú bíróságnak nem értékelte azt sem, hogy mi minősült egyedileg megtárgyalt feltételnek és mi tekinthető általános szerződési feltételnek a felek jogviszonyában.

4.4.

Állította, hogy a jó erkölcsbe ütközéssel kapcsolatos kereseti kérelmet nem bírálta el az elsőfokú

bíróság különös tekintettel arra, hogy a perben megfelelően indokolta a 6/2013. PJE határozat alkalmazásának kizártságát.

4.5.

Változatlanul hivatkozott arra, hogy a vételi jog gyakorlása esetén a bizonyítási kényszer megfordul, mivel az a tulajdonjog átszállását eredményezheti, mely kihat a birtokláshoz fűződő jogra is, és a hatósági eljárások kapcsán a felperesnek nincsen érdemi védekezési joga, esetleg közigazgatási vagy magánjogi pert kezdeményezhet felperesi pozícióban.

5.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását, annak helyes ténybeli és jogi indokai alapján. Kifejtette, hogy a felperes állítása szerint az írásba foglalt szerződés a kapott és elfogadott ajánlattól eltért, azonban az elsőfokú eljárás során nem nyújtott be olyan okiratot, mely az írásbeli kölcsönszerződéstől eltérő tartalmú nyilatkozatokat tartalmazott volna bármelyik fél részéről, és azzal sem foglalkozott, hogy éveken át történt szerződésszerű teljesítés egészen addig a pillanatig, amíg rá nem ébredt arra, hogy nem ilyen szerződést akart kötni. A felek írásban rögzítették a szerződés feltételeit, azt közösen elfogadott ajánlatnak tekintették, és meghatározták a kötöttség időtartamát is, így az a jóváhagyási értesítővel hatályba is lépett. Az értékállandósági kikötés kapcsán továbbra is az Általános Szerződési Feltételek III. pontjában rögzített forint/deviza egyenérték meghatározásra utalt.

6.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül.

7.

A fellebbezés nem alapos.

8.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a rendelkezésre álló okiratok alapján kiegészíti azzal, hogy a felperes a gépjármű finanszírozási kölcsönszerződéshez és opciós szerződéshez tartozó Általános Szerződési Feltételeket (ÁSZF) 2008. június 26-án aláírta. Az ÁSZF III.1.1. pontja értelmében bázis árfolyamon a kölcsön folyósításának napján érvényben lévő deviza vételi árfolyam 2,5 %-kal csökkentett értékét, tényleges árfolyamon pedig az adott törlesztőrészlet esedékességét követő 8. napon a refinanszírozó hitelintézet által a kölcsön alapjául szolgáló devizára vonatkozóan meghirdetett deviza eladási árfolyamot kell érteni. Az ÁSZF III.2. pontjába foglalt számítási módszer szerint az árfolyamváltozás mértékét a bázis árfolyamhoz képest, a tényleges árfolyam és a bázisárfolyam aránya alapján kell megállapítani.

9.

Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a releváns tényeket megállapította, érdemi döntésével és lényegében annak jogi indokaival az ítéltábla egyetért, azokat a fellebbezésben foglaltakra is tekintettel csak kiegészíti, illetőleg pontosítja az alábbiak szerint.

9.1.

Az ítéltábla elsődlegesen utal arra, hogy a korábbi hatályon kívül helyezése indoka az volt, hogy az elsőfokú bíróság nem merítette ki a kereseti kérelmet. A hatályon kívül helyező végzésben meghagyta az elsőfokú bíróságnak, hogy a felperest hívja fel a fenntartott kereset összefoglalására. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően járt el az újabb eljárásban, a fenntartott keresetet a

határozatában pontosan ismertette, amit a felperes a fellebbezésében nem tett vitássá. A felperesnek mind az elsőfokú eljárásban, mind a fellebbezésben előadott érvelését csak az előterjesztett kereseti kérelmek tükrében kellett, illetve lehetett vizsgálni.

9.2.

A felperes érvénytelenségi okként elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a pénzintézetek titkos fenntartása vagy rejtett indoka, maga a deviza nyilvántartás konstrukciója a szerződéses szabadsággal való visszaélés tilalmába ütközik, továbbá az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem egyeztethető tudatos magatartás, annak súlyosságánál fogva tiltott és ezért a szerződés jóerkölcsbe ütközik. A fellebbezésében azt kifogásolta, hogy ez a kereseti kérelem nem került elbírálásra, az elsőfokú bíróság által e körben írtak a 6/2013. PJE határozat szövegével egyezők, továbbá állítása szerint megfelelően indokolta a perben a 6/2013. PJE határozat alkalmazásának kizártságát.

A felperes fenti érveléséből az következik, hogy maga sem vitatja azt, hogy a felek megállapodása kiterjedt a deviza nyilvántartásban történő elszámolásra, a deviza alapúságra, hiszen éppen azért állítja a szerződés jóerkölcsé ütközését, mert magát a deviza nyilvántartás konstrukcióját tartja a szerződéses szabadsággal való visszaélés tilalmába ütközőnek.

A Kúria a 6/2013. PJE határozatában részletesen kifejtette, hogy a szerződési szabadság elvéből következően nem csak típusszerződések köthetők, hanem olyan atipikus szerződések is, amelyeket jogszabály nem ír részletesen körül és nem szabályoz. A szerződés megkötésekor ugyan jogszabály még nem határozta meg a deviza alapú kölcsönszerződés fogalmát, de a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet 11/B. § és 13. §-aiban a THM számításával összefüggésben már megjelentek a jogintézményre jellemző szabályok. A szerződéstípus fogalmának meghatározása pedig a Hpt. 200/A. § (1) bekezdésében 2010. szeptember 27-től szerepel is. Sem a kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt., sem más jogszabály nem tiltotta kifejezetten a forintban folyósított kölcsön devizában történő nyilvántartását és az adós fizetési kötelezettségének a devizaárfolyam változásához kötött meghatározását.

Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglaltak értelmében a Kúria által hozott jogegységi határozat a bíróságra kötelező, így az abban foglaltakat a bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, adott jogkérdésben a jogegységi határozatban kifejtettől ellentétes álláspontot nem foglalhat el. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság rendelkezik hatáskörrel a jogegységi határozat Alaptörvénnyel, illetve nemzetközi szerződéssel való összhangjának vizsgálatára. Mindebből az következik, hogy a felperes alaptalanul kifogásolta a 6/2013. PJE határozat figyelembevételét az ítélet meghozatalakor. Érvelése ugyanakkor önmagában cáfolja azt az állítást, hogy az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta ezt az érvelését.

A 6/2013. PJE határozat 2. pontja egyértelműen állást foglalt abban a kérdésben, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Kifejtette, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy forintkölcsön szerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, hogy devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható. Önmagában a múltbeli tendenciák nem alapozták meg a jövőre vonatkozó várakozásokat még akkor sem, ha abból esetleg az árfolyam gyengülésének tendenciájára lehetett

következtetni különös tekintettel arra, hogy az adott időszakban más tényezők pl. az euróövezetbe történő csatlakozás lehetősége, deklarált célja ellentétes tendencia kialakulását is előrevetítette; ekkor úgy tűnt, hogy a kockázatot rövid ideig, az euró céldátumként már kitűzött bevezetéséig kell vállalni. A szerződéses konstrukcióból származó árfolyamkockázatot az adós szempontjából kiegyenlíthette az az előny, amely az alacsonyabb kamatban és törlesztőrészletben mutatkozott, tehát mindkét fél realizálhatott számára fontos előnyöket az aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelően, így tehát az adóst terhelő árfolyamkockázat nyilvánvalóan jóerkölsbe ütközőnek nem tekinthető. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom nem ítélte el. A szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztókra hátrányos változások pedig nem eredményezhetik a szerződés jóerkölsbe ütközés miatti érvénytelenségét.

Itt utal az ítéltábla arra, hogy a jogegységi határozatban kifejtett szempontok a perbeli esetben is megjelentek. Ezt támasztja alá **L. P.** tanúvallomása, mely szerint az ügyfelek számára mind a svájci frank, mind a forint alapú konstrukciót bemutatták, de az ügyfelek kilencven százaléka a svájci frank alapút választotta, akkora volt különbség a kettő között. (13. sz. jegyzőkönyv 4. oldal).

9.3.

A felperes második érvénytelenségi okként arra hivatkozott, hogy a szerződéses nyilatkozatait nem foglalták írásba és ez semmisséget okoz. Ehhez kapcsolódó tényállítása az volt, hogy az alperes szóbeli ajánlatot tett a kölcsönszerződés megkötésére, ami a kölcsönösszeget, az ügyleti kamatot, a havi törlesztőrészletet, a futamidőt és a vételi jog alkalmazását tartalmazta, amelyet ő szintén szóban elfogadott, melynek okán a szerződés létrejött, azonban a kötelező írásbeli alak betartásának hiánya okán az semmis. A fellebbezésében hosszan részletezte a szerződés és a megállapodás közötti különbséget. A régi Ptk. 205. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva kiemelte, hogy mindkét fél az akaratát tartalmazó nyilatkozatot tesz a másik felé, ha hatályosultak a nyilatkozatok, illetve azok tartalma egyező, úgy a megállapodás (konszenzus) létrehozza a szerződést (kontraktus). Azt állította tehát, hogy a felek közötti szerződés nem a csatolt okiratban foglalt tartalommal jött létre, a felek szerződésének nem része a deviza alapú elszámolás. Mindebből következően – a fellebbezésben foglaltakkal szemben – helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor arról tájékoztatta a felperest, hogy őt terheli a bizonyítási kötelezettség a tekintetben, hogy a megállapodás az általa megjelölt tartalommal jött létre (10. sz. jegyzőkönyv), helyesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a szerződés szóban jött-e létre a felek között, továbbá egyértelműen kifejtette ítéletében, hogy bizonyítatlanság miatt nem látta megállapíthatónak a szerződés tartalmára vonatkozó tényállításokat.

Figyelemmel arra, hogy a felperes az okiratban foglaltakkal szemben eltérő tartalmú szerződés létrejöttét állította, nem volt jelentősége annak, hogy az okiratba foglalt egyes feltételek egyedileg megtárgyalt vagy általános szerződési feltételnek minősülnek-e. Kizárólag azt kellett vizsgálni, hogy a szerződés a felperes által megjelölt tartalommal és módon jött-e létre. Ebben a körben a felperes a keresetben előadottakat bizonyítékkal nem támasztotta alá. A kihallgatott tanúk a konkrét szerződéskötésre nem emlékeztek, vallomásaikat az elsőfokú bíróság logikusan és okszerűen mérlegelte. A felek által nem vitásan aláírt okirat pedig nem a felperes által megjelölt tartalommal rögzíti a szerződést és abban nincsen utalás a felperes által állított szóbeli ajánlattételre sem. Itt utal az ítéltábla arra, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban személyes előadást nem tett, ilyen módon sem támasztotta alá az írásban, illetve a jogi képviselője által megtett tényállításokat. Ezt cáfoló bizonyíték hiányában tehát az adott esetben csak az volt megállapítható, hogy a felek a kölcsönszerződés aláírásával nyilvánították ki azon akaratukat, hogy az ott írt tartalommal szerződést kötnek, azaz ilyen módon fejezték ki egybehangzó és kölcsönös akaratnyilvánításukat [rég Ptk. 205. § (1) bekezdés]. A felperes nem támasztotta alá semmivel hogy szóban, az általa

megjelölt tartalommal kötött szerződést az alperessel, ezért fel sem merülhet a szerződés érvénytelensége az írásbeliség megsértése okán.

Rámutat végül az ítélet arra is, hogy a felperes fenti érvelése az elsődlegesen megjelölt érvénytelenségi ok körében előadottakhoz képest eltérő ténybeli alapon áll, hiszen a korábban kifejtettek szerint a szerződés jóerkölcsbe ütköző mivoltának alátámasztásaként magára a deviza nyilvántartás konstrukciójára hivatkozott – azaz nem vitatta az abban való megállapodást –, míg a másodlagosan megjelölt érvénytelenségi ok – írásbeliség megsértése – körében már azt állította, hogy a felek nem állapodtak meg deviza alapúságban.

9.4.

Harmadlagosan a felperes azt jelölte meg érvénytelenségi okként, hogy a felek megállapodása nem tartalmaz minden költséget, terhet. Állítása szerint a megtárgyalt kamaton túlmenően olyan terhet róttak reá, amelyre a felek konszenzusa nem terjedt ki. Nem állapítható meg, hogy a fogyasztó a felvett kölcsönön és annak kamatain túlmenően milyen összeget, milyen jogcímen volt köteles megfizetni. Fellebbezési érvelése szerint az általa megjelölt, valamint elfogadott összeg és az alperesi követelés különbözete az a teher, amelyet a felek megállapodása nem nevesített, az Általános Szerződési Feltételek e feltételrendszer vonatkozásában semmilyen adatot nem tartalmaznak. A per másodfokú tárgyalásán e körben kifejezetten a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontját jelölte meg érvénytelenségi okként. Megjegyzi az ítélet, hogy a felperes fenti érvelése a korábbiakhoz képest egy újabb, eltérő ténybeli alapon áll, hiszen ebben lényegében az írásban megkötött szerződésre és a deviza alapú konstrukcióban történt megállapodás hiányára hivatkozott.

A felperes a másodfokú eljárásban jelölte meg tehát a fenti érvelése jogszabályi alapját. Erre tekintettel az ítélet az elsőfokú ítélet indokolását ebben a körben kiegészíti az alábbiakkal.

A perbeli kölcsönszerződés létrejöttének időpontjában hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdésének a) pontja szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződés tárgyát.

A peres felek által aláírt okirat rögzíti, hogy az alperes 4.050.000 forint rendelkezésre bocsátására, a felperes pedig ennek az összegnek a szerződés szerinti visszafizetésére vállal kötelezettséget azzal a kikötéssel, hogy a felperes tartozását az alperes svájci frankban tartja nyilván. A kölcsönszerződés valóban nem tartalmazza a kölcsön svájci frankban kifejezett összegét.

A Kúria az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában úgy foglalt állást, hogy a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével.

A kölcsönszerződés részévé vált ÁSZF-nek a tényállás kiegészítésében idézett rendelkezéseiből az következik, hogy az alperes a folyósított kölcsön átváltásakor vételi, a törlesztőrészek átváltásakor viszont eladási árfolyamot, árfolyamrést alkalmazott.

A 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 törvény) 3. § (1) bekezdése semmissé nyilvánította a fogyasztói kölcsönszerződésekben az árfolyamrés alkalmazására lehetőséget adó kikötéseket. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdése kimondja, hogy az (1) bekezdés szerinti semmis kikötés helyébe mind a folyósítás, mind pedig a törlesztés (ide értve a törlesztőrészlet és a devizában megállapított bármilyen költség, díj vagy jutalék fizetését) tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép. Ezzel a törvény kiküszöbölte az árfolyamrés alkalmazásából eredő érvénytelenség okát – konvalidálta a szerződést.

Mivel megállapítható a kölcsön folyósításának az időpontja, és megismerhető a DH1 törvény 3. § (2) bekezdésében meghatározott árfolyam is, ezen árfolyam alkalmazásával akadály nélkül kiszámítható a forintban kifejezett kölcsönösszeg értéke svájci frankban. Erre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

Rámutat arra is az ítéletábra, hogy a felperes keresetében nem hivatkozott a kölcsönszerződés egyes feltételeinek tisztességtelenségére, melyből következően nem volt annak jelentősége a jogvita elbírálásakor, hogy megfelelő volt-e az alperesnek a kölcsönszerződés IV.3. pontjában foglalt árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatása, illetőleg érthetően és világosan tájékoztatta-e a felperest a deviza alapú elszámolással kapcsolatban. Nem volt jelentősége továbbá a megjelölt érvénytelenségi okokra tekintettel annak sem, hogy a szerződés mikor jött létre, illetőleg hogyan kell értelmezni az alperes jóváhagyását, annak mi a jogkövetkezménye, köthető-e ahhoz a szerződés hatályosulása.

9.5.

A vételi joggal kapcsolatos kereset "a vételi jog alapításának kötelezettségére vonatkozó Általános Szerződési Feltételek" tisztességtelenségének a megállapítására irányult, ezen kereset tárgyát képező konkrét feltételt azonban a felperes nem jelölte meg. A felek megállapodása nem is tartalmaz olyan kikötést, miszerint a felperes köteles lenne vételi jogot alapítani, egy nem létező kikötés tisztességtelenségének megállapítása pedig fogalmilag kizárt. A felek a vételi jog tekintetében önálló megállapodást kötöttek, amelyet „opciós adásvételi szerződés” megnevezéssel foglaltak írásba. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdéséből pedig az következik, hogy egy szerződés általánosságban, a maga egészében nem lehet tisztességtelen. Az ítéletábra ezért az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben nem is látott lehetőséget a tisztességtelenség érdemi vizsgálatára.

10.

A kiejtettek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a fent kifejtett indokolásbeli kiegészítéssel és pontosításokkal – helybenhagyta.

11.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kell az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét megfizetnie. A másodfokú bíróság az ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdései alapján, a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységre is tekintettel mérlegeléssel 100.000 forint + áfa összegben állapította meg. A felperes köteles megfizetni továbbá az illetékfeljegyzési joga folytán előzetesen le nem rótt 324.000 forint fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2018. június 28.

. Sándor Ottó s. k.

a tanács elnöke

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.
előadó bíró

dr. Buglyó Gabriella s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő